

De politieke situatie, de regering en Verschaeve

Dr. Vincent Scheltiens

De zomer van 1917 was er één van belangrijke internationale en nationale politieke en militaire gebeurtenissen, maar ook het moment waarop aan het IJzerfront Vlaamse soldaten zich manifesteerden en de spanningen met de politieke en militaire hiërarchieën een hoogtepunt bereikten. Alveringem en de figuur van onderpastoor Cyriel Verschaeve stonden hierin centraal.

Eind juni arriveerden de eerste Noord-Amerikaanse troepen in Europa; hun intrede gaf de Eerste Wereldoorlog wellicht een beslissende wending. In Duitsland deed zich een wissel van de macht voor. Nog meer dan daarvoor werd alles in het teken van een slotoverwinning gesteld met de ontketening van een totale onderzeese oorlog. De machtsverschuiving had ook gevolgen voor bezet België. De opeisingen van goederen en mensen leidden tot verscherpte honger, armoede en dwangarbeid.

Aan het front nam het ongenoegen over het officiële triomfalisme in de pers onder soldaten toe. Daarenboven voelden vele Vlaamse soldaten zich achtergesteld door overwegend Franstalige officieren.

Cyriel Verschaeve was het aanspreekpunt en de mentor van de Vlaamsgezinde soldaten die aan de basis van de Frontbeweging lagen. Zijn autoriteit en populariteit had hij vóór de oorlog verworven door zijn geschriften en lezingen.

Zijn houding zinde noch de kerkelijke noch de politieke hiërarchie en in de zomer van 1917 stegen de spanningen ten top.

Inhoudelijk raakte Verschaeve op dezelfde golflengte als de activisten in bezet België die de Duitse bezetting en de Flamenpolitik gretig aanwendden om substantiële eisen van de vooroorlogse Vlaamse beweging te veroveren (zoals de vernederlandsing van de Gentse universiteit).

Verschaeve werd aangemaand de buurt te verlaten. De Frontbeweging, die zich in een brief aan koning Albert eveneens op de lijn van het activisme plaatste, was inmiddels ondergronds

gegaan. De onderpastoor weigerde en bleef in Alveringem. Hij besloot zich in die zomer per brief te richten aan de paus en aan de kardinaal.

Met de Russische Februarirevolutie – maart 1917 – was het begin van het einde van de oorlog ingeluid. Russische troepen raakten oorlogsmoe en velen raakten onder invloed van de bolsjewieken die de oorlog wilden stopzetten. Uiteindelijk zouden ook Duitse troepen massaal in opstand komen en muiten.

Te midden van de Belgisch patriottische vreugde zou een trieste Verschaeve treuren om het verlies van zoveel jonge mensenlevens en om het gebrek aan impact van ‘zijn’ Frontbeweging.